

det her foreslaaede Institut, og Enhver af dem giver 200 Rd. dertil — hvilket dog ikke er Mere, end hvad Mange af dem give ud for en meget ringe Fornøielse, f. Ex. en Jagt, lad dem blot spare een Dags Lystighed og give de 200 Rd., som den koster, til Skolen — saa have vi 200,000 Rd., og, skulde der endda mangle Noget i de 200,000 Rd., saa kunde man faae det suppleret fra de øvrige 3000 mindre formuende Landbesiddere, og jeg, som hverken hører til de 1700 eller de 3000 skulde for et godt Exempels Skyld gjerne forpligte mig til ogsaa at give 30, 40 eller 50 Rd. dertil, og det kunde jo Flere med mig, for engang at komme bort fra det Princip, at Staten skal lave Fagskoler for en Industrie, som er den meest udbredte i Landet og har de bedste Midler til selv at indrette et saadant Institut. Naar man nu henviser til, at der ved Frekventisen af disse Skoler skulde fremkomme en Blanding af unge Mennesker af de forskjellige Folkeclasser, saa vil jeg gjøre opmærksom paa, hvorledes en saadan Blanding ved Højskolerne paa mange Steder har frugtet. Den har bragt mange unge Mænd bort fra deres Arbeide og ind i et ørkesløst fordringsfuldt Liv. Det, at kalde mange unge Mennesker sammen til en Højskole, som ikke have nogen Udset til positivt Udbytte af deres Studier, eller ikke have noget specielt Brødstudium, som paa en Maade driver dem fremad, det har ført til det tydste Studenterliv. Vi have haft mange Skoler af lignende Art, og vi have f. Ex. seet Dyrlægestoler frekventerede af unge Mennesker, der have sviret idetmindste ligesaameget, som de have studeret. Altsaa, naar der kommer unge Mennesker sammen, som udgaae fra de jævne Folkeclasser og ikke ere vante til det svaiende og svingende Liv, og bringes i Bevægelse af unge Mennesker, som have Midler tilovers og gjøre sig gjældende imellem dem, saa fører dette Samliv sjelden noget Godt med sig; jeg har idetmindste aldrig seet noget Godt deraf. Det, at bilde en ung opvoxende Mand ind, at han vinder noget Stort ved at give nogle af sine bedste Arbeidsaar hen, for at blive afvant med Arbeide og forskaffe sig nogle theoretiske Kundskaber, som det er tvivlsomt, om han nogen- sinde kan komme til at anvende, det er en

fallt og en farlig Vej at betræde. Lad den private Skole friske dertil, men lad Staten ikke række sin Haand dertil. Lad Staten indrette Skoler med et bestemt Levebrøds Formaal, og lad den i dette Formaal saa at sige lægge et Tvangsmiddel til at bringe Arbeidsomhed og Virksomhed frem, men lad den derimod ikke indrette Skoler, hvis Nytte er tvivlsom. Vi maae desuden lægge Mærke til, at med Hensyn til de Videnskaber, om hvilke det særligt gjælder, at de høre til den almindelige Dannelse, som Physik, Chemie o. s. v., da er der Ingen, der kræver, at de skulle erhverves ved de Midler, som nu ere satte til Underviisningens Raadighed; en saadan Udvikling af Studier kan følges af Alle, og der er Ingen, der sætter sig derimod; men, hvad man modsætter sig, det er denne Jordbundslære, og alle disse Konststykker, om hvis virkelige videnskabelige Værd der er megen Tvivl, og som under alle Omstændigheder aldeles ikke høre hjemme ved en Statskole.

Indenrigsministeren: Jeg troede ikke, at den ærede Taler kunde have misforstaaet mig saaledes, at han kunde have udledet af mine Uttringer idag, at Staten skulde give Penge til Alt, hvad der er gavnligt. Om jeg end ikke bestemt har udtalt det denne gang, saa har jeg udtalt det under den forrige Behandling, som jeg henviste til, at Regjeringen havde antaget, at det i høi Grad var i hele Landets Interesse, at en saadan Udvikling finder Sted, som paataenkes ved Skolen, og at det var derfor, at jeg havde tiltraadt Kongen, at dette Lovforslag maatte forelægges. Skulde jeg imidlertid have udtrykt mig mindre tydeligt idag, saa vil jeg have mine Udtalelser saaledes berigtigede, som nu seet er.

Bloug: Den ærede Rigsdagsmand for Holbet Amts 2den Valgkreds (Tscherning) har baade ved dette Forslags 2den Behandling og atter idag udhævet den Forskiel, der er imellem norske Forhold og de danske. Denne Forskiel bestaaer dog ingenlunde deri, som han har paastaet, at Jordbruget er noget Nyt i Norge, og noget Gammelt i Danmark, thi, saavidt jeg veed, er det lige gammelt begge Steder;